

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

[Ḥamishah Ḥumshe Torah]

‘im targum Onkelos, u-ferushe Rashi u-ve’ur ye-targum Ashkenazi

Sefer Va-yikra

Premsla, Yitshaq Itsaq ben Tsevi Hirsh

Ofenbakh, 568 [1807 oder 1808]

T

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10127

ד א וידבר יהוה אל משה
לאמר: ב דבר אל בני ישראל
לאמר נפש כיתחטא בשגגה
מכל מצות יהוה אשר לא
תעשינה ועשה מאחת מהנה:

ד (א) דער עויגע שפראך
צו משה, ווי
פאלגט: (ב) זאגע דען
קינדערן ישראל'ז, ווען איינע
פערזאן אויז פערזעהן זינדיגן
זיירד געגען דיא פערבאטע
דעז עויגן, אונד זיירד עטוואַ
דאפאן בעגעהן: זינדיגט

אם

תרגום אונקלוס

רש"י

ד (א) ומליל יי עם משה למימר:
(ב) מליל עם בני ישראל למימר
אינש ארי יחוב בפלו מכל פקדיא
אם

ד (ב) מכל מצות ה' פירשו רבותינו אין
סטת בזה אלא על דבר שזדונו לאו
זכרת ושגגתו סטת: מאסת מהנה במקת
אסת
דיי דלא פשרין לאתעבדא ויעבר מן חר מנהון:

באור

ד (כ) נפש, על אס נפש רמוזו למעלה (פרשה ב' א'), ולכן ככל הפרשיות שזכר צהן
חלוקי הקרבנות הבאין על סטא, אמר נפש, שנעבור היתה נשמת אדם לכפס שנקשרה
בנוף, יקרו לה השגגות והטטאים: החטא, כמו קולע באבן א השערה ולא ישיא (אופטיס
ד' ט"ז), כי אין סטא אלא לשון הסרה מן הדרך, שנוטה מדרך האמת, והולך בדרך שקר,
כי הדרכים שהורה לנו הקב"ה הם דרכי האמת, והדרך שכנגדו המזוי גם הוא, נקרא דרך
שקר, כמו דרך שקר הסר ממני ותרדתך חכני (תהלים קי"ט כ"ט), כי יש בכל דבר שני דרכי
הפכים זו מזו, כמו קדושה ועומאה, עבודה ומנוסה, כדיבות וכילות, רחמים ואכזריות,
והחכמה העליונה תורה לאדם הדרך אשר ילך בה בכל דבר, וכשנוטה ממנה והולך בדרך
שכנגדה נקרא חוטא, ויש נוטה בזדון כי יכרו תקפו, ויש חוטא בלי דעת סבור שעושה כהוגן,
כגון נתחלף לו חלב בשומן, אחותו בחשתו, או שטעה, לא ידע שחלב זה אסור, לא ידע
שמלאכה זו אסורה בשבת, ואין כן עון שנופל על המעות את היושר כמו וישר העויתי (איוב
ל"ג כ"ז), ושתי אלה במחשבה, כמו ולישרי לב שמחה (תהלים צ"ז י"א), ולהפך עקשי לב,
המעוטים היושר כגון חושב רעה, שחוטא בזדון על פי מחשבתו, ואין זה קרוי שקר אלא שוא,
על זה נאמר הוי מעשכי העון בחבלי השוא (ישעיה ה' י"ח), וזה חוטא תמיד בזדון כי מהפך
אור לחשך, על כן אמרו רבותינו ז"ל סטאים אלו השגגות ועוונות הם הזדונות, כלומר בלשון
סטא תתכן גם השגגה, כי אי אפשר לפרש אין סטא אלא שגג, שפמה פעמים נכתב על הזדון
כמו אנה סטא העם הזה סטאה גדולה (שמות ל"ב ל"ב), גם ה' העביר סטאתך לא תמות
(שמואל ב' י"ב י"ג), ודומיהן שהן על המוידים, אלא כמו שאמרנו יש חוטא במויד ויש בשגגה,
ולפי שסטא נופל גם על המויד, נאמר כאן ובכל הפרשה בשגגה, ובס' גן נעול (בית א' חדר
ב' חלון ב' ג') התבארו דברים אלו: סבל מציות ה', שז על כי חטא, שהחטא היא הכטיה,
שנטתה מכל מצות ה': אשר לא תעשינה, עשין ולאויין קדוים מצות, כי על העשין נזה
לעשותן, ועל הלאויין נזה להזהר מהן, וראיה ויזו ה' אהים על האדם לאמר וגו' ומען הדעת
טוב ורע לא תאכל ממוטו (בראשית ב' ע"ז), ולפי שאמר מכל מצות ה' הכולל עשין ולאויין,
חזר ופירש שנטתה ממצות ה' אשר נזה שלא תעשינה, והוא הלך ועשה, ולמדנו שאין סטאת
בזה על ביטול מצות עשה, אפילו יש בנטלה מויד כרת כגון פסח ומילה, וכן קבלו רבותינו
שאין סטאת בזה על לא תעשה אלא על אותן שזדונון כרת, ובברייתא דת"כ למדו כלן מע"ז
שנאמר

ויקרא ד

ג אם הכהן המשיח יחטא
לאשמת העם והקריב ער
חטאתו אשר חטא פר בן
בקר תמים ליהוה לחטאת :

והביא

תרגום אשכנזי כו

(ג) וינדיגט דער געזאלבטע פרויטער, אונד ציהט דאדורך דעם פֿאַרקע איינע שולד צו : זאָ זאָלל ער, וועגען דער זינדע, דיא ער בעגאַנגען, איין יונגען רינד, אָהנע לייבוש פֿעהרלער, דעם עוויגען צו עהרען, צום זינדענאַפֿפֿער ברינגען : ער

תרגום אונקלוס

(ג) אם פֿהנא רבא יחוב לחזבת עמא ויקרב על חזבתיה די חב תור בר תורי שלים קדם יי לחטאתא :

וייתי

שהם תלוין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם

ר ש י

אחת מהן כגון הכותב בזבת שם משמעון כס מכחור דן מדכאל : (ג) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם מדרכו אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה כמו שאמר לאשמת העם ובעלם דבר מעיני הקהל ועשו וכשמו לפי אגדה כשכהן גדול קוטע אשמת העם הוא זה כעשה מקולקל : פר יכול זקן ת"ל בן אי בן יכול

באור

שאמר בה תורה אחת יהיה לכס לעושה בשגגה, הוקצו כלם לע"ז, מה ע"ז דבר שקייבין על זדוכה כרת ועל שגגתה חטאת, אף כל שקייבין על זדוכה כרת, יש על שגגתו חטאת : ועשה מאחח מהנה, לפי שאמר מכל מצות ה', פירש שאין ענינו שיטעא מכלן, אלא מאיזו מהן שיהיה, שנעשות אחת מהנה חייב חטאת : מאחח מהנה, היה לו לומר אחת מהנה, או ועשה מהנה, ויפה פרשוהו בת"כ ר' שמעון אומר ועשה אחת (כלומר אם היה אומר ועשה אחת מהנה) יכול עד שיכתוב את כל השם, עד שיארוג את כל הבגד עד שיעשה את כל הנפה, ת"ל מאחת, אי מאחת יכול אפילו כתב אות אחת, אפילו ארג חוט אחד וכו' ת"ל ועשה אחת (כלומר שהי' לו לומר לבד ועשה מהנה), הא כיכד עד שיעשה מלאכה שכוונתו בה מתקיימת : (ג) הכהן והמשיח, הכה"ג : יחטא, שיעשה דבר מאשר לא תעשינה בשגגה : לאשמת העם, שנחטאו יאשמו גם העם, ויפה אמרו רבותינו הושוה משיח לזבור, מה זבור אינו חייבין פר אלא בהעלם דבר ושגגת מעשה, אף משיח אינו חייב פר בשגגת מעשה לבדו, כגון נתחלק לו קלב בשומן, אלא בהעלם דבר שיטעה בהלכה, ויעשה כהוראתו, ולמדוהו מן לאשמת העם, שאם חטא על פי הוראתו, הרי זה גם אשמת העם שמומכים עליו ועושים כהוראתו, כי הוא הכהן הגדול, ותורה יבקאו מפיו, אבל חטאת בשגגת מעשה לבד, אין העם נכשל על ידו, ורש"ס ז"ל כתב חכמים דרשו הרי משיח כזבור, אך לפי הפשט משמע לפי שנכתיב כאמר יורו משפטיך ליעקב וגו' וכל שכן כהן גדול שהוא מומחה לרבים אם יחטא בהוראתו יקטוהו גם העם עמו, ורש"י ז"ל כתב כשכה"ג קוטע אשמת העם היא, זה זקן תלוין בו להתכפר עליהן להתפלל בעדם כעשה מקולקל : והקריב, והקדיש : אשר חטא, כמו יחטא עשה דבר אשר לא יעשה, וכן אמרו רבותינו שאעפ"י שזה משיח לזבור שזכרין העלם דבר, אינו דומה להן במעשה, שאם הורו ב"ד ועשו ועשו הקהל חייבין, אבל הורה משיח ועשו העם אינו חייב, עד שיעשה הוא כהוראתו, שהרי הכתוב אומר אשר חטא, וטעמו נראה לי לפי שעל הוראת ב"ד אמר לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך (דברים י"ז י"א), הרי הם מחטויאים כהוראתם את העם, אבל משיח אין העם חייבין לעשות כהוראתו : פר בן בקר, אמרו חכמים יכול זקן ת"ל בן, אי בן יכול קטן ת"ל פר, הא כיכד זה פר בן ג' : לחטאת, כשיקדישנו יאמר שהוא לחטאת, וכך שמו בעבור שהוא לכפר על חטא : (ד) לפני

תרגום אשכנזי

ויקרא ד

וַהֲבִיֵּא אֶת־הַפֶּר אֶל־פֶּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה וְסִמַּךְ
אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַפֶּר וְשָׁחַט
אֶת־הַפֶּר לִפְנֵי יְהוָה: וְלָקַח
הַכֹּהֵן הַמִּשִּׁיחַ מִדַּם הַפֶּר וַהֲבִיֵּא
אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד: וְטָבַל
הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בְּדָם וַהֲוִיָּה
מִן־הַיָּדַיִם שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי
יְהוָה אֶת־פְּנֵי פֶרֶךְ הַקֹּדֶשׁ:

ונתן

(ד) ער זאלל דאז רינד אים
איינגאנג דען שטיפטוגצעלטן
פאר דעם עוויגען דארבריינגן:
ער לעגט דיא האנד אויף דען
קאפף דען שטיהרו, האנד
שרא אכטעט דאז רינד פאר
דעם עוויגען: (ה) דער גע-
זאלבטע פרויטער ניםמט פאן
דעם בלוטע דען שטיהרו:
בריינגט ען אין דאז שטיפטוג
געצעלט: (ו) דער פרויטער
טונקט זיינען פיינגער אין דאז
בלוט: שפרענגט פאן דעם
בלוטע זיבען מאהל פאר דעם
עוויגען, גענען דען פארהאנג
דען הייליגטומ: פערנר

תרגום אונקלוס

רש"י

(ד) ויבייתו ית תורה לתרע משבן זמנא
לקדם יי ויסמוך ית ידו על ריש
תורה ויבוס ית תורה קדם יי:
(ה) ויטב כהנא רבא מדקמא דתורה
ויטבול כהנא ית אצבעיה בקמא וידי מן קמא
שבע זמנין קדם יי קדם פרוכתא דקודשא ויתן

יכול קטן ת"ל פרהא כיכד זה פר בן שלש:
(ה) אל אהל מועד למשכן ובזית עולמים
להיכל: (ו) את פני פרכת הקדש כנגד מקום
קדושתה מכון כנגד בין הבדים ולא היה
בגועים
ויעיל יתיה למשבן זמנא: (ו) ויטבול כהנא ית אצבעיה בקמא וידי מן קמא
שבע זמנין קדם יי קדם פרוכתא דקודשא ויתן

באור

ה', צנפון, כי פתח א"מ הוא לפני ה', אך הוסיף לפני ה' לרמוז על נד הצפון, כמפורש
בפרשת צו שמקום שחיטת החטאת כשחיטת העולה, ולפי שתיכף לסמיכה שחיטה, תהיה
הסמיכה גם היא לפני ה' צנפון: ראש הפר, ראשו היה לו לומר, ודרשו רבותינו לרבות
פר ית"כ לסמיכה: לפני ה', צנפון כמו שפרשנו: (ה) ולקח הכהן המשיח, מנוה צו,
ואם קבל כהן הדיוט כשר: מדם הפר, דמו היה לו לומר, וקבלו רבותינו ז"ל מדם הנפש,
לא מדם הנשר ולא מדם התמצית, כי שמות הנפש הם על נפשותיהם ופעולותיהם
ופרשנוהו בספור מעשה בראשית, לכן מדם הפר אינו חלל דם שנפשו תלויה בו: אהל
מועד, הוא הייכל כמו שפרשנו (פרשה א"ג): (ו) וטבל והוה, אילו כאמר והוה הכהן
צאצבעו מן הדם, היינו שומעים שיטבול אצבעו פעם אחת במזרק שהדס בו, עכשיו שפירש
וטבל והוה, למדנו שעל כל הזאה טבילה, אעפ"י שיש צטבילה אחת להזות ממנו כמה פעמים,
וכן אמרו בת"כ וטבל והוה, על כל הזאה טבילה: לפני ה', אמרו חכמים יכול על כל הבזית,
כלומר לאיזו נד שנהיכל שהוא רובה, ת"ל את פני פרכת, כלומר לנד מערב ששם הפרכת
המבדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים, יכול על פני הפרכת כלה, כלומר לצפון או לדרום
הפרכת, ת"ל הקדש, מלמד שמכון כנגד בין הבדים, כלומר באמצע הפרכת המכון כנגד
מקום

ויקרא ד

תרגום אשכנזי כו

וַנִּתֵּן חֶבְלֵן מִן־הַדָּם עַל־
קַרְנוֹת מִזְבַּח קַטְרֵת הַסַּמִּים
לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד
וְאֵת כָּל־דַּם הַפֶּר יִשְׁפֹךְ אֶל־
יִסוּד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר־פָּתַח
אֹהֶל מוֹעֵד: ח וְאֶת־כָּל־הַקֶּבֶב

(ז) פֶּרְנֵקֶר טְרוֹט עַר פֶּאָן
דַּעַם בְּרִיטַע אוּיָּף דִּיא עֶקֶען
דַּעַז אַלְטֶאָרוֹ, וּוְאֶדִּיא שְׁפַעֶצֶ-
רִיאָן פֶּאָר דַּעַם עוּוּגֶען
גַּעֲרִיכֶערט ווערדען,
וועלכֶּר אים שְׁטִיפֶטוּגֶעזעלְטע
שְׁטעֶהט: דַּאָז אִיבֶּרִיגֶע בְּלוֹט
דַּעַז שְׁטִיהֶרוּ וְאָלֶל עַר אָן דַּעַן
גֶּרונֶד דַּעַז אָפֶּפֶּרֶאֶלְטֶאָרוֹ,
וועלכֶּער פֶּאָר דַּעַם אִיִּנגֶאָנְגֶע
דַּעַז שְׁטִיפֶטוּגֶעלְט שְׁטעֶהט,
דַּעַז

אויגיסען: (ח) אַלְלֶעז אונשליט

תרגום אונקלוס

רש"י

(ז) וַיִּתֵּן פֶּהֶנָּא מִן דְּמַא עַל קַרְנֵת
מִדְּבַח קַטוֹרֵת בּוֹסְמִיָּא קָדָם יִי דִּי
בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּא וַיִּת כָּל דְּמַא דִּתְהֵרָא
יִשׁוּד לִיְסוּדָא דְּמִדְּבַחָא דְּעֹלָתָא דִּי בְּתִרְע מִשְׁכַּן זְמַנָּא: (ח) וַיִּת כָּל תִּרְב
תורא

באור

מקום הארון, ומה כנגד בין הבדים מבחוץ: (ז) על כל קרן יתן, וזהו מתן
ארבע: מזבח קטרת הסמים, לפי הפשט נראה לי לפי שמוזה לתת מדם פר זה על קרנות
מזבח הפנימי, והקטרת אימוריו הוא על מזבח העולה כמפורש בסמוך (פסוק י'), אמר
הטעם לפי שאין מזבח הפנימי כמזבח הנחשת שהוא לעולה ולזבח, אלא מיוחד הוא למזבח
קטרת הסמים, שזהו בפרשת ואתה תזוה להקטיר עליו בבקר ובערב, ולהקטרה זו לבדה
הוא לא להקטרת אימורין ופדרים של קרבנות, כמו שכתוב שם לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה
ומנחה וכסף לא תסכו עליו (שמות ל' ט'), ואחריו נאמר וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה
מדם חטאת הכפורים אחת בשנה וכפר עליו לדורותיכם (שם ט' ד'), ואינו מועט רק הקטרה
וכסף, לא מתנת דם של קרבנות פנימיים, כמו דם פר משיח ועדה ושעירי ע"ז, ולא נזכרו
שמה, לפי ששם הכתוב מדבר בקרבן חובה, והוא דם פר ושעיר י"ה לבדו, שצריך אהרן
לכפר עליו אחת בשנה, אבל פר משיח ועדה שאינן חובה אלא באין על חטא לא נזכרו, ולכן
כאן נזכרו אמר על מתן דמם מזבח קטרת הסמים, להורות למה נתן דמם על קרנותיו,
ואימוריהן אינו מקטיר עליו לפי שאין עליו שום הקטרה, רק קטרת סמים של מזבח בבקר
ובערב, ומה אנו למדין לפר ושעיר של י"ה כ', אעפ"י שדמם נתן בפניו, אימוריהן כקטרים
על מזבח העולה, כי להלן כתוב ואת חלב החטאת יקטיר המזבחה (פרשה ט"ז כ"ה), ולא
פירש היכן אס על מזבח הפנימי או על מזבח החיטון, כי סמך על המפורש בפר משיח, שקראו
קטרת סמים אעפ"י שדמו נתן עליו, וביאר שיקטיר אימוריו על מזבח העולה, לפי שאין עליו
שום הקטרה רק קטרת סמים. ובפר י"ה פ' רש"י ז"ל יקטיר המזבחה, על מזבח החיטון,
דאינו בפנימי כתוב עליו לא תעלו עליו קטרת זרה ועולה ומנחה, ודבריו נכונים, ומדברינו
התבאר הענין: ואח כל דם הפר, שירי הדם: הפר, דמו היה לו לומר, אמרו רבותינו
לרבות פר י"ה לשפיכה: פחה אהל מועד, זה יסוד מערבי המכוון כנגד פתח ההיכל:
(ח) ואח כל חלב פר החטאה, חלבו היה לו לומר, מה ת"ל פר לרבות פר של י"ה כ'
לכליות ולחלבם וליותרת, מפ' רש"י ז"ל, אבל לשון הבריייתא בת"כ לרבות חלב פר של י"ה כ'
לשתי

פַּר הַחֲטָאת יָרִים מִמֶּנּוּ אֶת־
הַחֶלֶב הַמִּכֶּסֶה עַל־הַקֶּרֶב וְאֶת־
כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב :
ט וְאֶת שְׁתֵּי הַכֶּלִּיֹּת וְאֶת־הַחֶלֶב
אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶלִים
וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־
הַכֶּלִּיֹּת יִסְרְנָה : י כַּאֲשֶׁר יוֹרֵם
מִשּׁוֹר זִבַּח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם

דעו זינדענשטיהרו ניממט
ער דאָפֿאַן : דאָ אונשליט ,
וועלכעו דאָ אַיינגעוויידע
בעדעקט , נעכוט דעם און־
שליט וועלכעו אָן דעם אייף־
געוויידע ויצט : (ט) די־
ביידען נירען נעכוט דעם
אונשליט דראָן , וועלכעו אָן
דעולענדען ויצט: דאָן נעמט אָן
דער לעכר (נעכוט דען נירען
זאָלל ער עו אַכּוֹנְדֶּרֶן) :
(י) זאָ וויא זאָלכעו אַכּענאַמ־
מען ווירד , פֿאַן אַיינעם
אַכּוֹען דער צום פֿריידען־

הכהן דער דיוע לאָסט אַפֿפֿער געבראַכט ווירד :

תרגום אונקלוס

רש"י

תּוֹרַת דְּחַטָּאת אַתָּא יִפְרִישׁ מִנֶּיהָ יֵת תְּרֵבָא
דְּחַפִּי עַל גְּזָא וְיֵת כָּל תְּרֵבָא דִּי עַל
גְּזָא : (ט) וְיֵת תְּרֵבִין כָּלִין וְיֵת תְּרֵבָא
דִּי עֲלֵיהֶן דִּי עַל גִּסְסִיא וְיֵת חֲצֵרָא
דִּי מִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁיא

יה"כ לכליו ולחלביו וליותרת : החטאת
להבי' שעירי ע"א לכליו' ולחלביו וליותרת :
יריס ממנו. המוסבר שלא ינתחמו קוד' הסר'
חלבו' ת"כ : (י) כאשר יורם מאותן אימורי'
המפורשין בשור זבח השלמים וכי מה כירש
דעל פֿבֿרָא עַל פֿלִיתָא יַעֲדִיגָה : (י) פֿמָא דִּי מִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁיא
וַיִּסְקִינּוּ

כהנא

באור

לשתי כליות וליותרת הכבד, וזאת הנוסחא נכונה, שהרי הקטרת החלב מפורש ואת חלב
החטאת יקטיר המזבחה, אבל כליות ויותרת אינן מפורשין, וכמו שאמרנו (פרש' ג' ט') שכל
מקום שנאמר חלב בתם, אינו אלא תותב קרום ונקלף, ואין בכללו כליות ויותרת, ולכן
צריכין להלמד מפר הפנימי של משיח, וכאן נאמר חלב בתם, לפי שפירש את החלב המכסה
וגו', שהן חלביו ממש, והן עיקר האימורין, כמו שפרשנו (שס ט"ז), ואם כ' פרט גם
הכליות והיותרת בפני עצמן: ירים ממנו, אכל אימורי שלמים אמר והקריב, כמו שאמרנו
(שס ג') לפי שטעוין תניפה, ובחטאת שאינן טעוין תכופה אמר ירים, וטיפל על חלק שהוא
לגבוה שמתעלה על שאר חלקי הפר, וכן על קומן המכסה אמר והרים, וכן על החלה כמוב
חלה תרימו תרומה (במדבר ט"ז כ'), ועל תרומת מעשר בהרימכם את חלבו ממנו (שס י"ח
ל'), לפי שהחלה מתעלה על העיסה כלו, והתרומה על הכרי כלו להיות קדש לכהן: ממנו,
מן המוסבר שלא ינתחמו קודם הכרת חלבו כן פי' רש"י ז"ל: (י) כאשר יורם משור זבח
השלמים, פי' רש"י ז"ל מאותן אימורים המפורשים בשור זבח השלמים, וכי מה פי' זבח
השלמים שלא פי' כאן, אלא להקישו לשלמים מה שלמים לשמן אף זה לשמו, ומה שלמים שלו'
לעולם אף זה שלום לעולם, וכפי הפשט יראה לפי שפר זה נא על חטאת הכהן המשיח,
ולא נאמר בהקטרת אימוריו אשה ריח ניחוח לה', הייתי אומר שאינו ריח ניחוח, על כן הקישו
לאימורי שלמים, כמו שהשלמים הבאין משמחה להודות לה' ערבים לפניו, כן אימורי פר זה
פניבים, ויעלו לרצון על מזבח, ואם תדקדק זהו עצמו מה שאמרו מה שלמים שלום לעולם

אף

ויקרא ד

תרגום אשכנזי כח

הִכְהִינָה עַל מִזְבַּח הָעֹלָה: יֵאָמְרוּ
עוֹר הַפָּר וְאֶת כָּל בְּשָׂרוֹ עַל-
רֵאשׁוֹ וְעַל כְּרַעְיוֹ וְקָרְבוֹ וּפְרָשׁוֹ:
יִבְרָא וְהוֹצִיא אֶת כָּל הַפָּר אֶל-
מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מְקוֹם טְהוֹר

דער פריזטער אויף דעם
אָפּפֿערֿאַלֿטאַר אין רויך
אויפֿגעהן: (יא) דאַן פֿעלל
דען שטירו אָבער, אונד
אַללען פֿלייש דאַפֿאַן, נעכט
פֿקאַפֿף, פֿוס שטיקע: אַיִן
געוויידע אונד מיזט: (יב) דען
גאַנצען שטיר אַלזאַ ברינגט
ער הערויז, אויסערהאַלב
וואָ

אל
דען לאַגערו, אָן איינען ריינען אָרט,

תרגום אונקלוס

רש"י

כְּהֵנָּה עַל מִזְבְּחָא דְעֹלָתָא: (יא) וַיֵּת
מִשְׁקֵה תֹרְאָ וַיֵּת כָּל בְּשָׂרֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ
וְעַל כְּרַעְוֵיהּ וְגוֹיָהּ וְאֹכְלֵיהּ: (יב) וַיִּבְרָא
יֵת כָּל תֹּרְאָ מִבְּרָא לְמִשְׁרֵיתָא לְאַתְר
דְּרֵבִי

בזבח השלמים שלא פירש כאן אלא להקיש
לשלמים מה שלמים לשמן אף זה לשמן ומה
שלמים שלום לעולם אף זה שלום לעולם.
ובשמיטת קדשים מזריכו ללמוד הימנו שאין
למדן למד מן הלמד בקדשים צפרק איזהו
מקומן: על הכבד על הכליות. על ראשו ועל
כרעיו. כולן לשון תוספות הן כמו מלבד:
(יב) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר
מקום מוכן לטומאה להשליך אבנים מנוגעו' ולבית הקברות הוצרך לומר מחוץ למחנה' זה
שהוא חוץ לעיר שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות ובבית עולמים חוץ
לעיר

באור

אף זה שלום לעולם. והרי זה למד וכמנא מלמד על שלמים שלקחת האמורין שלהם היא
תרומה, שנא' כאשר יורם: (יא) ואת עור הפר, לפי שנא' בעולה והפשיט את העולה וכתב
אותה לנתחיה, אמר כחטאת זו שיכח עורה עליה: ואת כל בשרו, שלם: על ראשו,
שהוא כמו מותו בשמיטה, מכל מקום אינו צריך להפרידו מן הגוף כמו שצריך לעשות בעולה
שאמר ואת ראשו ואת פדרו: ועל כרעיו, דנוקיס בבשרו, לא כמו בעולה שאמר ואת הקרב
ואת הכרעיס ירחן במים: וקרבו ופרשו, הקרבים בלי רחינה, אלא עם הפרש שנתוכן,
מוניח הכל כמו שהוא לפי שאין מהן דבר לגבוה: ופרשו, הוא הרעי שנתך המעים, ונקרא
כן לדעתי לפי שמתפרש ויזא מכל מי: (יב) והוציא את כל הפר, זה שפרטתי כל חלקי
האברים שצפר, לומר כך שלא יפשיט ולא ינתח אלא יוציאו שלם לבית השרפה, ולכן קוראו
פר, שאם הוא מנותח אין שם פר עליו, וכן אמרו בבביתא דת"כ ואת עור הפר וגו' והוציאו,
מלמד שהוא מוציאו כלו והוא שלם, אבל בחוץ ינתחו כדרך שמתח את העולה וישרפו
שהרי מן והוציאו את כל הפר היינו שומעים שיוציאו שלם ולמה נכתב ואת עור הפר ואת כל
בשרו וגו' ועל ראשו ועל כרעיו, מה ראשו וכרעיו האמורים להלן ע"י נתוח, אף כאן ע"י נתוח,
ושמא תאמר מה להלן ע"י הפשט אף כאן ע"י הפשט, ת"ל וקרבו וכרשו שאינו צריך לרחוץ
קרבו וכרעיו, וכמו כן אינו צריך להפשיטו: למחנה, חוץ לשלש מחנות, ובבית עולמים
חוץ לעיר, וכמו שלמדו בת"כ: מקום טהור, לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך
שם אבנים מנוגעות ולבית הקברות הוצרך לומר שיהא המקום טהור: אל שפך הדשן,
מקום שאופכין בו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציאו את הדשן אל מחוץ למחנה
אל מקום טהור (ויקרא ו' ד'), ואע"פ שנאמר שם מקום טהור הוצרך לומר גם כאן מקום
טהור, להודיענו שמדבר על מקום דשן המזבח, לא שפך דשן חול: על עצים באש.
בהקטרת

אֶל־שֹׁפֵךְ הַדָּם וְשָׂרֵף אֶת־עַלְוֵי
עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שֹׁפֵךְ הַדָּם
יִשְׂרָף : פ

יג וְאִם כָּרְעֵדַת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגוּ
וְנִעְרַם דְּבַר מַעֲיִנֵי הַקְּהָל וְעָשׂוּ
אֶת־מִכְלַח מִצֹּרֶת יְהוָה אֲשֶׁר
לֹא

והוא דיא אשע הינגעשימטעט
ווירד , פֿערברענגט עו דא=
זעלבזט אין פֿייר , אויף דעם
שוטטע רער אשע זאלל
עו פֿערברענגט ווערדען :
יג-יג) ווען דיא גאנצע געמיינע
ישראל'ן איררט , וואָ דאָס
איינע זאָלע פֿיר דיא אויגען
דער פֿערזאממלונג פֿער
באָרגען איזט : זיא בעגעהען
איינעו פֿאָן דען פֿערבאָטען
דעו

תרגום אונקלוס

רש"י

לְאֶתֶר בֵּית מִיִּשְׁד קִמְטָא וַיִּקְרַד יִתִּיה
עַל אַעֲיָא בְּאַשְׁתָּא עַר אֶתֶר בֵּית
מִיִּשְׁד קִמְטָא יתוקר : (יג) וְאִם כָּל
כְּנִשְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יִשְׁתַּלְוּ וַיְהִי מִכְסָּא
פְּתִיגָא מַעֲיִנֵי קְהָלָא וַיַּעֲבְדוּן חַד
מְגַל פְּקִדְיָא דִּי דְלָא כִשְׂרִין

לעיר כמו שפירשוהו רבותינו במסכת יומ'
ובסנהדרין : אל שפך הדם . מקום שאופכי'
בו הדם המסולק מן המזבח כמו שאמר והוכיף
את הדם אל מחון למחכה . על שפך הדם
ישרף . שאין ת"ל אלא ללמד שאפי' אין שמה
דמן : (יג) עדת ישראל . אלו סנהדרין : ונעלם
דבר . טעו להורות באחת כל כריתות שבתורה
שהוא מותר : הקהל ועשו . שעשו צבור על
פיהם

באור

בהקטרת העולה נאמר על העצים אשר על האש , העצים הכשרים למערכה , וכאן נאמר
עצים שהכל כשרין אפילו קצ תבן וגבבא : באש , ולא בקיד ולא ברמן : על שפך הדם
ישרף , על מקום שמוכן לשפך שם הדם , ואעפ"י שנשעת שריפתו אין שם דמן , וכן מתורגם
בל"א : (יג) ואם כל עדת ישראל ישגו , אלו סנהדרין , ומלת עדת שרשו יעד , המלועז
בשטימן , וכמ"ש (פרשה א' א'), ולכן כל כנסיה האסופה שמתכוין כלם לדבר אחד
נקראת עדה , כלומר אנשים שנועדו יחדו לעשות דבר , ולכן הסנהדרין הנאספים להורות
בין דם לדם ובין דין לדין קרויים עדה , וכן אלהים נקב בעדת אל (תהלים פ"ב א'), עד
מתי לעדה הרעה הזאת (במדבר י"ד כ"ז) , שנועדו כלם כאחד להוציא דנה על הארץ
וכן ישראל כלם כשהן כועדים לעשות מצוה , נקראים כלם עדת ישראל , כמו ושחטו אותו כל
קהל עדת ישראל , וכן ולא תהיה עדת ה' ככאן אשר אין להם רועה (במדבר כ"ד י"ז) , שכלם
נועדים ליראה את ה' ולעבדו במצותיו , וא"כ כאן הדבר שקול , והוא שנינו בת"כ עדת ישראל
יכול בכל העדה הכתוב מדבר , ת"ל כאן עדה , ולהלן נאמר עדה ושפטו קעדה והנילוהעדה ,
מה עדה האמורה להלן ב"ד , אף כאן ב"ד , סי מה עדה האמורה להלן ב"ד של כ"ג , אף כאן
של כ"ג , ת"ל עדת ישראל העדה המיוחדת שבאשראל , זו סנהדרין גדולה היושבת בלשכת
הגוית , כלומר הואיל והדבר שקול היה לו לומר ואם כל הקהל או כל קהל ישראל שגו , כמו
ובעלם דבר מעיני הקהל , אבל נאמר עדת ישראל ללמוד מעדה דלהלן , כך כ"ל : ישגו ,
זכהן משיח נאמר יחטא , וכן בנשיא , וכן בהדיוט , ובסנהדרין לא נאמר חטא , לפי שכלן
אינן חייבין עד שיעשו , והמעשה הוא החטא , אבל סנהדרין חייבין על הוראתן אע"פ שלא
עשו הם עמון , ואין כאן חטא , אלא שגגה , כמו כשגגה היוצאת מלפני השליט (קהלת י' ה') ,
שהוא שגגת הדע' שעשו בהוראה , וקורו שלא כהלכה : ונעלם דבר מעיני הקהל , כמו וה'
העלים

ויקרא ד

תרגום אשכנזי כט

ראתעשינה ואשמו: יד ונדעה
החטאת אשר חטאו עליה
והקריבו

דעו עויגען, אונד ווערדען
איהרע שולד געוואהר:
(יד) נאכהער נעהמליך ווירד
דיא זינרע בעקאנט, וועלכע
זיא בעגאנגען, זא

תרגום אונקלוס

אשריו לאתעבדא ויחובו: יתתירע חובתא די חבו עליה ויקרבו

באור

העלים ממני (מלכים ב' ד' כ"ו), ומלת קהל על מאסף אנשים, אותן שהם עם אחד נקראים קהל, כי נקהלים יחד לכל דבר שיקרה ביניהם, כמו גוי וקהל גוים יהיה ממך (בראשית ל"ה י"א), הקהל חקה אחת וגו' (במדבר ט"ו ט"ו), ובהקהל העם אינן מסכימים תמיד לדבר אחד, אלו למלחמה ואלו לשלום, לא כהוראת עדה, ואם כן קהל הנאמר כאן לפי פשוטו על העם כלו וכולל ב"ד ונזר, והעלם דבר הוא, שלא ידעו משפט המעשה, וכבר אמרנו שגגת הוראה תלוי בב"ד, ופי' הכתוב לדעתי כך הוא אם עדת ישראל שהן הסנהדרין יאגו בהוראה, כגון שאלו הקהל פיהם בדבר תורה, ואגו העדה, ואם כן נעלם דבר ההלכה מעיני הקהל כלו הן ב"ד הן נזר, ועשו הקהל ע"פ שגגה זו אחת מכל מנות ה' אשר לא תעשינה או חייבין ב"ד וקהל בפר חטאת, וכל יסוד ויסוד שגגה על פיהן פטור, ויוצא מזה שאין ב"ד חייבין עד שיעשו הקהל ע"י העלם דבר, אבל אם ידע א' מן העושים שטעו ב"ד, ואעפ"כ עשה על פיהן, או שחטאו בשגגת מעשה לבדו בדבר שהורו ב"ד חייב העושה חטאת, וכן למדנו שהמעשה תלוי בקהל, שהרי סמך ועשו אל ונעלם דבר מעיני הקהל שהן כלל ישראל, וכל הפי' הזה כהלכה, שכן שנו בת"כ הורו ב"ד ועשו יכול יהו חייבין ת"ל הקהל ועשו, הוראה תלוי בב"ד והמעשה בקהל, ובריש הוריות שנינו הורו ב"ד וידע א' מהן שטעו או תלמיד וראוי להוראה והלך ועשה על פיהן וכו' חייב חטאת בפני עצמו מפני שלא תלה בב"ד: דבר, אמרו רבותינו ונעלם דבר ולא שתעלם מנוה כלה, וכן שנינו בהוריות הורו ב"ד לעקו את כל הגוף, אמרו אין נדה בתורה, אין שבת בתורה, אין ע"ז בתורה הרי אלו פטורין, הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת חייבין וכו' שאל ונעלם דבר דבר ולא כל הגוף, ובגמרא אמרו שהוא ג"ש דבר דבר מוקין ממלא שאל לא תסור מן הדבר, והטעם שאם עקרו כל הגוף אינו קרוייה הוראה, זיל קרי ב' רב הוא, וכן אמרו שם, אמר שמואל לעולם אין ב"ד חייבין עד שירורו בדבר שאין הדוקין מודים בו, שאם נדוקים מודים בו אינו בכלל הוראה, והו ונעלם דבר, כי דבר המפורס בתורה עד שהדוקין מודים בו אין זה נעלם מהם, כי הוא מפורס לעיניהם: מעיני, מעיני משפט השכל: ואשמו, העדה והקהל, אלו על שגגתם וזאו על חטאתם, ומלת ואשם, שיאשם עצמו שעשה ככה, ויכטער על מעשהו ומעצמו כשמוע שידע עתה חטאתו, גם לאשמת העם יתפרש ככה שיחזיק עצמו אשם מאד בעבור שהוא הכה"ג בעל בעמיו, וראב"ע ז"ל פי' וכן משפט הכה"ג, ואם אינו נזכר, כי אם לא הודע אליו חטאתו לא יקריב פר חטאת, והזכיר עם כל עדת ישראל ונדעה החטאת שהכהן יתכן שידיעום ואין מי יודיע לכהן רק מעצמו, ולא ידעתי למה פשיטתה פה"ג בדיני תורה לא יורוהו חכמי ישראל שקבלו משפט ההלכה: (יד) ונדעה החטאת אשר חטאו עליה, אם ואשמו ענינו שידעו שגגו ורוצים בכפרה, נכתב ואשמו על שידע להם מדעתם, ואחריו ונדעה החטאת ע"י אחרים, אם הראו להם חכמים בישראל שהורו להתיר האכור, ויותר בראה שגב על הקהל, כלומר שנודעה לב"ד שחטאו הקהל על פיהם, כי לדעת שחטאו הקהל הוא לחכמים לא לכל הקהל, על כן לא נאמר ונדעה להם החטאת כמו שכתוב בנשיא ויסוד בשגגת מעשה, כי כאן נודע החטאת לב"ד, והב"ד אומרים לקהל שטעו ושגו ושכריבין להביא כפרה על חטאתם: [א"ה בל"א מתורגם אשם

זא זאלל דיא געמיינע איין
 יונגען שטיער צום זינדען
 אפפער פאר דעם איינאנג
 דעו שטיפטשגעצעלטו דאר
 ברינגען. (טו) דיא עלטעזמען
 דער געמיינע זאללען איהרע
 האַרע אויף דאס הויפט דעו
 שמירעו לעגען פאר דעם
 עוויגען: אינד יעמאנד דען
 שמיר שלאַכטען פאר דעם
 עוויגען: (טו) דער געזאלבטע
 פריסטער ברינגט פאן דעם
 בלוטע דעו שטיהערן: אין
 דאן שטיפטשגעצעלט:
 (יז) דער פריסטער טונקט
 זיינען פינגער אין דאן בלוט:
 שפרענגט פאן דעם בלוטע
 זיך אַרל פאר דעם עוויגען
 געגען דען פארהאַנג: (יח)

והקריבו הקהל פר כֹּהֵן כֹּהֵן
 לחטאת והביאו אתו לפני אהל
 מועד: טו וסמכו זקני העדה
 את ידיהם על ראש הפר לפני
 יהוה ושחט את הפר לפני
 יהוה: טז והביא הכהן המשיח
 מדם הפר אר־אהל מועד:
 יז ומבל הכהן אצבעו מן הדם
 והזה שבע פעמים לפני יהוה
 את פני הפרכת: יח ומן הדם
 יתן אויף פערנער טוהט ער פאן דעם בלוטע

רש"י

תרגום אונקלוס

פיה: (יז) את פני הפרכת • ולמעלה הוא
 אומר את פני פרכת הקדש משל למלך שסרחה
 עליו מדינה אם מעוטה סרחה פמליה שלו
 מתקת ואם כולה סרחה אין פמליה
 שלו מתקיימת אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין
 שם קדושת המקום על המקדש משחטאו כולם
 פ"ו
 זמנא: (יח) ויטבול כהנא אצבעיה מן דמא ויבי שבע זמנין קדם יי ית
 קדם פרוכתא: (יח) זמן דמא

ויקרבון קהלא תור בר תורי לחטאתא
 וייתון יתיה לקדם משכון זמנא:
 (טו) ויסמכו סבי פנישתא ית ידיהון
 על ריש תורא קדם יי: (טו) ויעל
 פהנא רבא סדמא דתורא למשכון
 זמנא: (יח) ויטבול כהנא אצבעיה מן דמא ויבי שבע זמנין קדם יי ית
 קדם פרוכתא: (יח) זמן דמא

באור

(דיא זולד גוואהר ווערדן), כמו שביאר המבאר, אלא שבכבוד לא נאמר או נודע כמו בכניסה
 וביסוד, כי אם וכדעה, כי ביסוד אפשר שיכיר החוטא מעצמו שחטא ורובה להתכפר, חבו
 לאדם, ואפשר שידיעוהו אחרים, ויתשיב קרבן, וכך נאמר או הודע, אבל בכבוד הכל
 בכלל, הן האשמים והן המודיעים, לכך נאמר וכדעה החטאת, עיין תרגום אשכנזי:
 עליה, בכניסה נאמר אשר חטא בה, כי הכניסה הוא העושה, אבל ב"ד סיבין על הכורא'
 והקהל הם העושי' שעשו ע"פ ב"ד, כתוב עליה: והקריבו הקהל, והקדישו: הקהל
 צברייחא יבמשנה נחלקו תנאים כמה פרים מביאין, י"א כל שנט נקרא קהל ומביא, וי"א
 קהל מביאין ובית דין מביאין, ויש אומרים ב"ד ולא קהל מביאין: (טו) זקני העדה, מן
 המיוחדים שבסנהדרין, ר' יהודה אומר חמשה, ר' שמעון אומר שלשה: ידיהם, לשון רבים
 ידי כל יסוד ויסוד, כן דרשו בת"כ, ופרשטרוו נפי' וסמך הנאמר בעולת בקר: ושחט את
 הפר לפני ה', גנפון: (יז) הפרכת, לפי הפשט אין לורד לומר פרכת הקדש, שמעשה
 שני

ויקרא ד

יִתֵּן יְהוָה עַל-קִרְבַּת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר
לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד
וְאֵת כָּל-הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל-יִסוּד
מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר-פָּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד: יט וְאֵת כָּל-חֲלָבוֹ יִרִים
מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:
כ וְעָשָׂה לֶפָר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לֶפָר

החטאת

זא וויא מיט דעם שטירע

ל תרגום אשכנזי

אויף דיא עקען דען אלטארן ,
דער פֿאַר דעם עוויגען ,
נעמליך אים שטיפטונגעעלט
שטעהט : דאן איכריגע בלוט
גיסט ער און דען גרונד דען
אָפּפֿעראַלטאַרן , וועלכער
פֿאַר דעם איינגאַנגע דען
שטיפטונגעעלטו שטעהט ,
אויז : (יט) אללעז אונשליט
נימט ער דאָפֿאַן : לאָסט עז
אויף דעם אלטאַר אין רויך
אויפֿגען : (כ) מיט דיועם
שטירע פֿערפֿאַהרט ער
צום

תרגום אונקלוס

יִתֵּן עַל קִרְבַּת מִדְּבַח דִּי קֳדָם יְיָ דִּי
בְּמִשְׁבֵּן זְמָנָא וְיִת כָּל דְּמָא יִשׁוּד
לִיִּסוּדָא דְּמִדְּבַח דְּעֹלְתָא דִּי בְּתִרַע
מִשְׁבֵּן זְמָנָא : (יט) וְיִת כָּל תְּרִבִּיָּה
יִפְרִישׁ מִנֵּיהּ וְיִסְק לְמִדְּבַח : (כ) וְיַעֲבֹד
לְתוֹרָא כְּמָא דְּעֵבֵד לְתוֹרָא דְּחַטָּאת

רש"י

ח"ו נסתלק הקדוש' : (יח) יסוד מזבח העול'
אשר פתח אהל מועד' זה יסוד מערבי שהו'
כנגד הפתח : (יט) ואת כל חלביו ירי'. אף על
פי שלא פירש כאן יותרת ושתי כליו למדן הס'
מועצה לפר שאשר עשה וגימ' ימכני מה לא
כתפרשו בו תנא ר"י משל למלך שזעם על
אויביו ומיע' בסרחונו מכני סבתו : (כ) ועשה
לפר זה כאשר עשה לפר החטאת . כמו
שמפרש

באור

שני הפרים שזין , אבל רבותינו ז"ל דרשוהו : (יח) באהל מועד , בהיכל , ולמעלה פי' שהו'
מזבח קטרת הסמים , ואין צורך להזכירו פעם שנית : (יט) ואת כל חלביו , מין זבוע ומתן
ארבע קזר ופירש , אעפ"י שמפורשים בפר כהן משיח , לפי הפשט לפי שהן שתי חטאות חלוקות'
זו למשיח , וזו לזבוח , ואין מתן דמין כוהן במטות יסוד , אין עבודות האחד ידועות מן השני ,
אבל הסרת האימורין שניהגין בכל החטאות גם בנשיא גם ביחיד , ולפי שזוין בכל לא הוצרך
לחזור ולהכתב כאן : המזבחה , מזבח העולה המפורש בפר משיח : (כ) ועשה לפר כאשר
עשה לפר החטאת , כמו שמפרש בפר כהן משיח להביא יותרת ושתי כליות שפירש שם ולא
פי' כאן , ולכפול במנות העבודות , ללמד שאם חסר אחת מכל המתכות פסול , לפי שמזינו
במתנין על מזבח החיובן שנתנין במתנה אחת כפר , הוצרך לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת ,
מפי' רש"י ז"ל , וזה נכון כשעטתנו למעלה (פרשה ג' ט') , שלא אמר כאן ואת כל חלביו יסיר
כאשר יוסר מזבח השלמים , כמו שנהג בנשיא ויסיר האמורי' בפרשה , לפי שכאן מפורש ועשה
לפר כאשר עשה לפר החטאת , שהוא פר כהן משיח ובו מפורשים גם יותרת וכליות , ולפי
שכולל גם אלה , הוצרך לומר חלבו בכנוי , לכלול כלם , שכל מקום שנאמר חלב סתם אינו
אלא חלב ממש , ולפי שאנו למדין פר העדה מפר משיח בכל המעשים שמקטרת החלבים ואלו ,
על כן אמר ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת , כי פר העדה נקרא בכל הפרשה פר סתם ,
וכן פר כהן משיח נקרא פר סתם עד שמוכיר הקטרת חלבים , שאמר ואת כל חלב פר החטאת'
וגו' , ופרשו ועשה לפר זה עוד שאר עבודות שלא כתפרשו בו , ומה הן , כאשר עשה לפר
החטאת

תרגום אשכנזי

ויקרא ד

הַחֲטָאת בֵּן יַעֲשֹׂה־לוֹ וְכִפֹּר
עֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לָהֶם :
כא וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ
לַמִּזְבֵּחַ וְשָׂרַף אֹתוֹ בְּאֵשׁ שָׂרִף
אֵת הַפָּר הַזֶּה הַרְאֵשׁוֹן חֲטָאת
הַקֹּהֵל הוּא : פ

כב אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטֵא וְעָשָׂה אַחַת

מכל

פְּעוּזָה עֵץ

פִּירוּט : אֹנֶד בַּעֲגֵהט אֹיִן

תרגום אונקלוס

רש"י

דְּחֲטָאתָא בֵּן יַעֲבִיד לִיה וְיִכְפֹּר
עֲלֵיהוֹן כְּתוּבָא וְיִשְׁתַּכֵּיף לְהוֹן :
כא וְיִפְקִי יְתִתּוּרָא לְמִבְרָא לְמִשְׁרִיתָא
וְיִזְקִיד יְתִיתָא כְּמָא דִּי אֹקִיד יְתִתּוּרָא
כְּדָמָא חֲטָאת קְהֵלָא הוּא : (כב) אִם
רְבָא יִחוּב וְיַעֲבֵד חַר מכל

שמעורש צפר כהן משיח להביא יותרת ושת
כליות שפירש גם מה שלא פירש כאן ולכפול
במנות העבודות ללמד שאם חסר אחת מכל
המתנות פסול לפי שמצינו בניתכין על המזבח
החיצון שנתכן במתנה אחת כפר הוצרך לומר
כאן שמתנה אחת מהן מעכבת : (כב) אשר
כשיא יחטא לשון אשרי הדור שהנשיא שלו
מתן לב להביא כפרה על שגגתו ק"ו שמתקרט
על

באור

החטאת בן יעשה לו אלו המפורשין צפר החטאת שהוא מהקטרת החלבין ואילך יעשה גם לפי
העדה : וכפר עליהם הכהן, על העדה ועל הקהל, והוראת וכפר פרשנו (פרשה א' ד') :
ונסלח להם, כן כתוב בכל הפרשיו' אלל הכפרה, כי הסליחה עם ה', ומנטיח כשיכפר
עליהם הכהן בקרבן זה, יסלח לחטאתם ולעונותם, כמו וסלחת לעוני (תהלים כ"ח י"א),
סלח נא לעון העם וגו' (במדבר י"ד י"ט), כי בכל השגגות יש גם קצת עון, שלא נזהר כראוי
בכבוד ובמורא השם, ובא לכלל חטא משכחה או משגגת תלמוד, וע"י הקרבן יסלח השם
לעונו, ויכפר על חטאתו, וכפר כהן משיח לא זכר כפרה וסליחה, לא בעבור שהוא הזורק
והמקטיר, כי גם צפר י"ה הוא העובד, וכתוב וכפר בעדו ובעד ביתו, ואולי לפי ששתי
הפרים עבודתם צכה"ג, והוקשו זו לו, גם כפרת פר העדה בעדו ובעד כל ישראל, וכמו
ששנינו בהוריות הורה עם הצבור ועשה עם הצבור מתכפר לו עם הצבור, שגם הוא בכללן,
לא הוצרך לומר כן צפרו : (כא) כאשר שרף את הפר הראשון, במקום הדשן, ועל עני'
באז, ומכיתח לכתמים, ואעפ"י שכבר אמר ועשה לפר כאשר עשה, הייתי אומר שעל המעשים
הנעש'י' בפנים נאמר, לא על הנעשים מחוץ למתנה : חטאת הקהל הוא, לא נאמר במשיח פר
המשיח הוא, ולא בנשיא ולא בהדיוט לבד צפר העדה, לפי שהב' ד' הורו בשגגה, והעם עשו
על פיהם, הוצרך לומר ששתייהן צריכין להתכפר צפר זה, והוא הקהל, כי קהל כולל עדה
וצבור : הוא, הפר : (כב) אשר נשיא יחטא, רבותינו דרשו לשון אשרי, אמר ר' יוחנן
בן זכאי אשרי הדור שהנשיא שלו מביא חטאת על שגגתו, אם על שגגתו מביא חטאת ק"ו
שמתקרט

פ. 107

ויקרא ד

מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵי אִשֶּׁר
לֹא-תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאִשָּׁם :
כִּי אִוְהוֹדַע אֵלָיו חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר
חָטָא

תרגום אשכנזי לא

פֿערזעהען : אײנען פֿאָן דען
דינגען, דיא דער עױגע זײן
גאָטט פֿערבאָטען, אונד ער-
קעננעט זײנע שולד פֿאָן
זעלבזט : (כג) אָדער דיא
זינדע וועלכע ער בעגאָנגען,
וױרד

רוש"י

על זדונותיו : (כג) או הודע * כמו אס הודע
הדבר * הרבה או יש שממשין בלשון אס ואס
במקום או וכן או כודע כי שור נגח הוא : הודע
אליו * כשחטא היה סבור שהוא היתר ולאחר
מכאן

תרגום אונקלוס

מִכָּל פְּקוּדֵי דִי אֱלֹהֵיהּ דְּלֹא כְּשָׂרִין
לְאַתְּעִבְדָּא בְּשִׁלְוֵי וַיְחֻזֵב : (כג) או
אֲתִידַע לִיהּ חֻזְבְּתֵיהּ דִי חַב

באור

שמתקרט על זדונו, אס נשיא שלו מביא חטאת, ק"ו הדיוט, וכפי הפשט אמר ראב"ע ז"ל
שהוא הפוך, וכן הוא אשר יחטא הנשיא, ובאילו אומר ואס אשר יקטא הוא נשיא, ורשב"ם
ז"ל פי' ההפוך כאילו אמר נשיא אשר יחטא, כמו ואשר נתן כתר מלכות בראשו, כמו וכתר
מלכות אשר נתן בראשו, ואין ראיתו ברורה : נשיא, הוא המלך וכן ועבדי דוד נשיא להם
לעולם (ד"ה ב' ל"ד כ"ה), ויש נשיא שבו, כמו נשיא אחד ליום (במדבר ז' י"א), ואמרו
בברייתא יכול נשיא שנט כנחשון ת"ל ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו, ולהלן במלך נאמר
למען ילמד ליראה את ה' אלהיו (דברים י"ז י"ט), מה להלן נשיא שאין על גביו לא ה' אלהיו,
אף נשיא האמור כאן שאין על גביו לא ה' אלהיו, ודבריהם אמת, גם הדעת נוטה כן,
שהתורה קבעה בשלשה הפרשות חלוקי קרבנות לשלשה חוטאים שגדלם השם על עמו, האחד
הכה"ג שנאמר עליו והכהן הגדול מאחיו אשר יונק על ראשו שמן המשחה, והשני הכ"ד הגדול
שבלשכת הגזית, שנאמר עליהם ועשית ע"פ הדבר אשר יגידו לך מן המקום ההוא לא תסור מן
הדבר וגו', והשלישי המלך, שנאמר עליו שום תשים עליך מלך וגו' שתהא אימתו עליך, אב"ל
נשיא שנט או נשיא בית אב, לא מבינו שנאמרו בהם מצות פרטיות עתר על המצות שנטו בו
כל ישראל, וראב"ע ז"ל אמר הוא נשיא שנט או נשיא בית אב ואין טעם בדבריו : ה' אלהיו,
אמרנו בשם רבותינו שאין על גביו לא ה' אלהיו, אך מבינו לשון זה בנביאים, כמו חל נא
את פני ה' אלהיך (מלכים י"ג ו'), וליהו אמר ה' אלהי, לפי שהן מיוחדים מכל העם ברות
אלהים שעליהם, ומתייחד שמו של הקב"ה עליהם, כמו אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי
יעקב, וכן אלהי ישראל, לפי שהם לו ממלכת כהנים וגוי קדוש, וכן המלך בלחה עליו רוח
אלהים, וראוי לומר ה' אלהיו שאין על גביו לא ה' אלהיו, ולפי שגם נשיא שנט אפשר שיהיה
איש אלהים שיתכן לומר עליו ה' אלהיו, למדו מן ה' אלהיו הנאמר להלן * ורשב"ם ז"ל פי'
ה' אלהיו, כלומר אס ירא שמים הוא, ולא צמוד אל אלא בשוגג, ואיני מבין זה, כי כפי' יאמר
בשוגג, ואס לרמוח שניק שלא יעשה צמוד, כבר כתוב אשר לא תעשיכה בשוגג, ואמרו
חכמים ינא משומד שאיני שב מידעתי : ואשם, כשכודע לו חטאו, מאשים עצמו ורובה להתכפר,
כי השגגה גם היא לאשמה תחשב לאדם, שאס היא שגגת מעשה, סבור שהוא היתר והוא חלב
וכיונא, לא היה לו למהר ולאכול או לעשות ערס ישאל על הדבר, ואס סבור שהוא מותר,
כל שכן שגגת תלמוד עולה זדון, והיה לו לישאל את פי מורה, ולכן יאשם עצמו על שגגתו :
(כג) או הודע אליו חטאתו, פי' רש"י ז"ל כמו אס הודע הדבר, כמו או כודע כי שור נגח הוא
(שמות כ"א ל"ו), ולפרושנו על ואשם מאשים עצמו על המעשה, ואין זה רק אחר ידיעתו
שחטא, אמר או הודע אליו ע"י אחרים, וכן כראה דעת רשב"ם ז"ל שאמר או הודע כמו אס
הודע, כך רגילין לפרש, ואני אומר ואשם או הודע אליו ע"י אחרים * וכן הלכה שאס הוא
לא ידע שחלב חלב, ובאו אחרים ואמרים חלב אכלת, או סבור שחלב זה מותר ובאו ואמר

חַטָּא בַּהּ וְהִבִּיא אֶת־קָרְבָּנוֹ
 שְׁעִיר עֲזִים זָכָר תָּמִים כִּי וְסִמָּךְ
 יָדוֹ עַל־רֹאשׁ הַשְּׁעִיר וְשָׁחַט
 אֹתוֹ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר־יִשְׁחַט אֶת־
 הָעֵלָה לְפָנַי יִהְיֶה חֲטָאת הוּא׃
 כִּס וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת
 בְּאֶצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֵת מִזְבֵּחַ
 הָעֵלָה וְאֶת־דָּמוֹ יִשְׁפֹךְ אֶל־

ווירד איהם זאנזט בעקאנט
 געמאכט : זא ברונגט ער צום
 אפפער איינע ציגענבאק ,
 ארזנע לייבופעהלער :
 (כד) לעגט זיינע האנד אויף
 דעו קאפף דעו באקו ,
 שלאכטעט איהן אן דעם
 ארטע , ווא סאן דאן גאנצע
 אפפער שלאכטעט , פאר
 דעם עוויגען : ער איזט איין
 זינדענאפפער : (כה) דער
 פרוזטער ניממט פאן דעם
 בלוטע דעו זינדענאפפער
 מיט זיינעם פינגער , טהוט
 עז אויף דיא עקעו דעו

אפפעראלטארו : דאן איבריגע בלוט גיסט ער

יסוד

אן

תרגום אונקלוס

רש"י

מכאן בודע לו שאיכור היה : (כד) במקום
 אשר ישחט את העולה ככפון שהוא מפורש
 בעולה : חטאת הוא לשמו כשר שלא לשמו
 פסול : (כה) ואת דמו שירי הדם :
 היכוס ית עלתא קדם יי חטאתא הוא : (כז)
 באצבעו ויתן על קרנת מדבחה דעלתא ויתן
 על קרנת מדבחה דעלתא ויתן דמיה ישוד ליסודא

באור

לו שהוא אכור חייב קרבן , אפי' עד אחד אפי' אשה ושפחה , אבל כשמכחיש ואומר לא אכלתי
 כגון ששכח ממנו , או מה שאכלתי היה שומן , אפי' שנים מעידים שהיה חלב פטור , וזהו
 שזנו בת"כ הודע אליו ולא שאמרו לו אחרים , יכול אעפ"י שאיטו מכחיש ת"ל או הודע לו , כל'
 הודע משמעותו ע"י אחרים , ואליו משמעותו שהודיעוהו קטאו , פרט למכחיש שאיטו יודע גם
 עתה : חטא בה , שודע לו במה חטא , אבל כדה ואחותו עמה בבית , ואיטו יודע באיזו מהן
 שגג , חלב וזיתר לפכיו ואיטו יודע מה אכל איטו חייב , ויש מרבותיטו שאמרו פרט למתעסק :
 שעיר עזים זכר תמים , שעיר עזים בידוע שהוא זכר , והוסיף זכר לעכב , שלא תטעה
 שזותר להביא שעיר עזים , ואם ירצה מביא שעירת עזים כהדיוט הוסיף זכר לעכב : תמים ,
 בחלוקי החטאות נריך להזהיר בכל אחד מהן שיהיה תמים , (כד) במקום אשר ישחט את
 העלה , צפר משיח ופר עדה לא אמר כן , וכלם נריכין נפון , כמו שפירש בנו את אהרן , כי
 שם באמר והביא את הפר אל פתח א"מ , והוא העזרה וכשאומר אחריו ושחט את הפר לפני ה'
 הרי זה נפון , וכן צפר העדה , אבל בשעיר נשיח ושעירת וכשנת יסיד לא נאמר שיביא חטאת
 אל א"מ , הוכרך לומר שטעונה שחיטה ככפון כמו העולה , ואם מפורש להלן במקום אשר
 תשחט העולה תשחט החטאת , אמרו חכמים שכתב עוד לקבצו מובה : חטאת הוא ,
 צפר משיח כתוב פר בן בקר וגו' לחטאת , וכן צפר עדה , אבל כאן לא באמר כן אמר חטאת
 היא ורבותיטו דרשו חטאת הוא , לשמו כשר שלא לשמו פסול : (כה) הכהן , כהן הדיוט :
 מזבח העלה , לא על המזבח הפכימי כפר משיח ועדה : דמו , שירי הדם : (כז) כחלב

זבח

ויקרא ד

הרגום אשכנוי לב

יסוד מזבח העלה: ט ואת־כר
חלב יקטיר המזבחה כחלב
זבחה השלמים וכפר עליו הכהן
מחטאתו ונסלה לו: פ ששי

אן דען גרינד דען אפפער-
אלטארו אויז: (כו) אללען
אונשליט דאפאן לאסט ער
אויף דעם אלטארע אין רויך
אויפגעהן, וויא דאז אונשליט
פאן דעם פריידענאפפער:
הירמיט זאלל איהן דער
פריזטער פאן זיינען זינדען
פערזאָהנען, אונד איהם
פערגעבען ווערדען: (כו) ווען
אבער זיינע פערזאן אויז
דעם פאלקע אויז אירטום
זינדיגט: אינדעם זיא נעמליך
זיינען פאן דען דינגען בעי-
געהט, דיא דער עוויגע פער-
באטען, אונד ערקעננט
איהרע שולד פאן זעלבוס: (כח) אָדער דיא זינדע וועלכע זיא בעגאַנגען, ווירד איהר
זאָנט בעקאַנט געמאַכט:

כו ויאם־נפש אחת תהט
בשגגה מעם הארץ בעשתה
אחת ממצות יהוה אשר לא
תעשינה ואשם: כח או הודע
אליו חטאתו אשר חטא והביא
קרבנו
איהרע שולד פאן זעלבוס: (כח) אָדער דיא זינדע וועלכע זיא בעגאַנגען, ווירד איהר
זאָנט בעקאַנט געמאַכט:

תרגום אונקלוס

רש"י

ליסודא דמדבחה דעלתא: (כו) בית
כל תרבייה יפק למדבחה כתרב
נכסת קודשיא ויכפר עלוהי פהנא מחובתיה וישתבק ליה: (כו) ואם אינש
חד יחזב בשלו מעמא דארעא במעבדה חר מפקודיא דיי דלא כשרין
לאתעבדא ויחזב: (כח) או אתידע ליה חובתיה די חב וייתי קורבניה

באור

זבח השלמים, כאותן אימורים המפורשים בבקר ובעז של שלמים. לפי שאמר חלבו הוצרך
לומר כחלב זבח השלמים בעבור יותרת הכבוד ושתי הכליות המפורשים שם, שהרי הוא חטאת
חינוכה ואינה דומה לפרי החטאת האמורים למעלה: (כו) ואם נפש אחת, לא בא למעט
שנים או שלשה או מאה חטאתו בשגגה שיהו פטורין, אלא שכל השוגגין מעם הארץ נחשב כל
אחד לעצמו, וקורא אבי עליו ואם נפש אחת, ומביא כל אחד את חטאתו: מעם הארץ,
מי שלא גדלו השם על אחיו, אעפ"י שהוא שר וגדול, בכלל עם הארץ הוא, ואין בישראל אכשי
אליהם במנות השם, כי אם הכהן הגדול המזבח בשמן המשחה, והמלך אשר יבחר השם, וב"ד
הגדול עם המופלא שהן במקום שבעים וקנים ומושה על גביהן, ולכן הורו ב"ד ולא הוה שם
המופלא שב"ד פטורין, כמו שאנינו בהוריות ובת"כ, ושלא אלה הם המושלים בעם, הכה"ג
לכל דבר המזבח והמקדש, וב"ד הגדול להורות לשפט בין דם לדם בין דין לדין, והמלך
ביכולתו המוחלט, וכל האחרים הם תחת יד אלה, והן נקראים עם הארץ, אפילו הכהנים
והלוים ושרי הכנאות וכיוצא: בעשחה אחת ממצות ה', במשיח כתוב ועשה ובעדה ועשו,
ובנשיא ועשה, וכאן כאמר בעשחה שש על הכפס, למעט כפס אחרת, שהיא לבדה תעשה
הדבר שחייבין עליו חטאת, והוה שלמדו רבותינו מכאן העושה כלה ולא העושה מקבתה כינד
שנים

זא כרינגט זיא צום אַפּפּער
 פֿיר איהרע זינדע איינע
 ציגע, אָהנע לייבוֹפּעהלר :
 (כט) לעגט דיא האַנד אויף
 דען קאָפּף דען זינדען
 אַפּפּערן: יעמאַנד שלאַכטעט
 דאָן זינדענאַפּפּער, אַן דעם
 אָרט דען גאַנצען אַפּפּערן :
 (ל) דער פּריזטער נימט מיט
 זיינעם פֿינגער פֿאָן דעם
 בלוטע, טהוט עז אויף דיא
 עקען דען אַפּפּעראַלטאַרן :
 דאָן איבריגע בלוט גיסט ער
 אַן דען גרונד דען אַלטאַרן :
 (לא) אַללעז אונשלייט
 זאָנדערט ער אַב, זאָ ווייז
 זאָלכעז פֿאַם פֿריידענאַפּפּער
 אַבגעזאָנדערט ווירד : דער
 פּריזטער לאָסט עז אויף דעם

קִרְבָּנוֹ שְׁעִירַת עֲזִים תְּמִימָה
 נִקְבָּה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא :
 כֹּט וְסִמָּךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ
 הַחַטָּאת וְשָׁחַט אֶת־הַחַטָּאת
 בַּמִּקְוֹם הָעֶלְיָה : וְלָקַח הַכֹּהֵן
 מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֹת
 מִזְבַּח הָעֹרֹה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ
 יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּד הַמִּזְבֵּחַ : וְאֶת־
 כָּל־חֵלְבֵהּ יִסִּיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר
 חֵלְבֵי מַעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים
 וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַרִיחַ

ניחח צום אַלטאַר אין רויך אויפֿגעהן,

רש"י

תרגום אונקלוס

(ל) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים * קורבניה צפירת עיזין שלימתא
 כאימורי נקובתא על חזקתיה די חב :
 (כט) ויסמוך ית ידו על ריש חטאתא ויכוס ית חטאתא פאתרא דעלתא :
 (ל) ויסב פתגא מדמה באצבעיה ויתן על קרנת מדבחה דעלתא וית כל
 דמה ישוד ליסודא דמדבחה : (לא) וית כל תרפה יעדי כמא דאתעדא תרב
 מעל נכסת קורשיא ויסק פתגא למדבחה לאתקבלא ברעוא

באור

שנים אוחזין במלגו ולגזין, בכרכר ושזטים • בקולמוס וכותצין, בקנה והוציאו לרה"פ
 פטורין : ואשם, בעל הכסף היא כשידע שגתו : (כח) או הודע אליו, ע"י אחרים,
 ופרשטוהו למעלה : שעירת עזים, נקבה, והוסיף תמימה נקבה שלא תאמר שרשאי להביא
 נקבה, וכל שכן שעיר, לא חובה היא : (כט) במקום העלה, בצפון, ורבותיו דרשוהו :
 (ל) כל דמה, ולמעלה אמר ואת דמו, ודרשו רבותיו עליו ולפרש פשוטו של מקרא באתי :
 (לא) כאשר הוסר, מפורש בשעיר כשיא : לריח ניחח לה, לא נאמר כן בשלשה חטאיו
 האמורים למעלה, כי התורה כתבה מליכות שוטת בפרשיות הללו, וכלם מורים הלכות
 גדולות, ובא זה ולמד על זה, כמו בשעיר כשיא לבד נאמר אשר חטא בה, ללמד שידע לך
 במה חטא, וכלן למדין הימנו, ביחיד נאמר בעשותה אחת פרט לשנים שעשו, וכלן למדנו
 הימנו, במשיח נאמר מאחת מהנה, שאינו כריך לגמור המלאכה כלה, וכלן למדין הימנו,
 וכן

ויקרא ד

תרגום אשכנזי לג

בַּיְחֹחַ לַיְחֹזֶה וְכִפַּר עָלָיו הַכֹּהֵן
וְנִסְלַח לוֹ : פ
לֵב וְאִם-כִּבֵּשׁ יִבִּיֵא קִרְבָּנוּ
לְחַטָּאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה:
גַּם וְסִמָּךְ אֶת-יָדָיו עַל-רֹאשׁ
הַחַטָּאת וְשַׁחַט אֹתָהּ לְחַטָּאת
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשַׁחַט אֶת-הָעֹלָה:
לֵד וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדַּם הַחַטָּאת
בְּאֶצְבָּעוֹ וְנָתַן עַל-קֶרְנֵת מִזְבֵּחַ
הָעֹלָה וְאֶת-כָּל-דָּמָה יִשְׁפֹךְ

צום אנגענעהמען גערוד ,
דעם עוויגען צו עהרען : היר
מיט זאלל איהן דער פרויטער
פֿערזאָהנען אונד איהם פֿער-
געכען זיין : (לב) ניממט ער
אבער איין שאף צו זיינעם
זינדענאָפֿפֿער : זאָ מוס ער
איין ווייכליכען , אָהנע לייכז-
פֿעהלער ברינגען : (לג) ער
לענט זיינע האַנד אויף דען
קאָפֿף דעז זינדענאָפֿפֿערז :
יעמאַנד שלאַכטעט דאָן
זינדענאָפֿפֿער , אָן דעם
אַרט , וואָ מאָן דאָן גאַנצע
אָפֿפֿער שלאַכטעט : (לד) דער
פֿרויטער ניממט מיט זיינעם
פֿינגער פֿאָן דעם בלוט דעז
זינדענאָפֿפֿערז , טרוט עז

אויף דיא עקען דעז אָפֿפֿערזאלטאָרו : דאָן איכריגע בלוט גיסט ער אָן

תרגום אונקלוס

ר ש י

בָּרַעוּא קָדָם יְיָ וַיִּכְפֹּר עֲלוֹהֵי בְּחֵנָא
וַיִּשְׁתַּבֵּיך לִיה : (לב) וְאִם אִימֵר יִיתִי
קִרְבְּנִיָּה לְחַטָּאתָא נִקְבָּא שְׁלִימָתָא יִיתִיגָה : (לג) וַיִּסְמָךְ יֵת יְדִיָּה עַל רִישׁ
חַטָּאתָא וַיִּבּוֹס יָתָה לְחַטָּאתָא בְּאֶתְרָא דִּי יְבוֹס יֵת עֲלֵתָא : (לד) וַיִּפְכֵּב בְּחֵנָא
מִדָּמָא דְּחַטָּאתָא בְּאֶצְבָּעֵיהּ וַיִּתֵּן עַל קֶרְנֵת מִדְּבַחָא דְּעֲלֵתָא וַיִּתְּ כָּל דָּמָה יִשׁוּד

ליסורא

באור

בין כל השנויים הנאים בהן האחד מלמד על חבירו , וכן לריח ניחוח לה' , כלן למדין הימינו
שעולים לריח ניחוח , ולכן בראש הענין אמר כפש כי תחטא וגו' כלל , ואח"כ פרט אם הכהן
המשיח , לכלול בכלל כל האמורין בענין ללמוד האחד מן השני בכל הדברים שלא הבדילה
תורה ביניהם בפירוט , כגון זו פר זו שער וזו שעירה או כשנה , אלו נתן דמן בפניו ואלו
צחקן וכיוצא : (לב) ואם כבש , אם הביא ממין כשב לחטאת יביא בקבה , ראש"ע ז"ל ,
ולמעלה (פרשה ג' י"ג) , כבר פרשנו שהכתוב לא הקפיד בכך , יביא יביאנה , יפה נדרש
צת"כ : (לג) ושחט אותה לחטאת , לא נאמר כן בראשונות , ואמרו רבותינו שזה
שחיטתה לשם חטאת , וכן ולקח הכהן מדם החטאת , שיהא קבול דמה לשם חטאת , וכפר
עליו הכהן מחטאתו , שזהו כפרה לשם חטאת , מכאן אמרו שחט שלא לשמה , קבל שלא
לשמה , הלך שלא לשמה , זרק שלא לשמה פסול , ואשר החטאות למדין מזה כמו שכתבנו :

אן דען גרונד דען אלטארו :
 (לה) אלרעו אינשליט זאנע
 דערט ער אב, זא וויא זאלכעו
 פאן איינעם שאף צום פריידן
 אפפער אכגע זאנרערט ווירד :
 דער פריזטער לאסט עו אויף
 דעם אלטאר אין רויך אויף
 געהו, אונטער אנדערן דינגן,
 דיא דעם עוויגען צו עהרען,
 אין פייאר פערצעררט
 ווערדען : הירמיט זאלל דער
 פריזטער אויף דיא זינדע דיא
 ער בענאנגען פערזאהנען,
 אונד איהם פערגעבן זיין :

אָר־יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ : לֹא וְאֶת־כָּל־
 חֶלְבֵהּ יִסֹּר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב
 הַכֹּשֶׁב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים וְהִקְטִיר
 הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי
 יְהוָה וְכִפֵּר עֲלֵיו הַכֹּהֵן עַד־
 חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְרָח
 קוֹל : פ

ה א וּנְפֶשׁ כִּי־חָטָא וְשָׁמְעָהּ

ה (א) ווען זיך איינע פערזאן פערזינדיגט, זיא הארט נעמליך קול איינע

תרגום אונקלוס

רש"י

חטאת : (לה) כאשר יוסר חלב הכשב, שנתרבו
 אמוריו בחליה אף חטאת כשהיא בזה כנשה
 טעונה איה עם האמורין : על אשי ה' כל
 מדורות האש העשויות לשם פוא"לש בלע"ז
 (בל"א פייארונגן) :
 ה (א) ושמעה קול אלה בדבר שהוא עד
 צו שהשניעוהו שבעה אהם יודע לו
 בעדות

לִיִּסּוּדָא דְמִדְבַּחָא : (לס) ויית כל
 תרפא יעדי כמא דמתעדא תרב
 אמר מנכסת קודשיא ויסק בתנא
 יתחון למדבחה על קודבניא דיי
 ויכפר עלוהי פתנא מחוקתיה די
 חב וישתביק ליה :

ה (א) וְאֵינֶשׁ אֲרִי יִחֹב וְיִשְׁמַע קל

באור

במקום, צפון, ופרשנוהו למעלה : (לה) חלב הכשב, החלבים עם האלה חמימה
 ויותר ושת כליות, כן חטאת מן הכשבים טעונה חליה : על אשי ה', לא נכתב כן בכל
 האמורים, אלא סתם שיקטירם על המזבח, וכאן למד כשיקטירם על המזבח, יערוך אותם
 על העצים אשר על האש, כדרך שנה בעולת הנקר, שהן אשי ה', וכלן למדין ממנו, ורש"י
 ז"ל פי' על מדורת האש העשויות לשם (פואליים) בלע"ז [יברש"י כ"י (פוייעלש) בלע"ז ובל"א
 (פייארונגן), עכ"ל] : דומה לפרושנו שלא יבוא אש זרה ויערוך עליו עבים מביתו אלא על
 אשי ה' :

ה (א) ונפש כי החטא, לא כאמר כאן בשגגה, לפי שקרבן עדות בזה על המזיד כשוגג,
 מזיד הוא שידע בעלמו שידע עדות, ושכופר בזדון ועובר על השבעה שהשניעוהו,
 ושגתה כיכר מזיד בעדות ובשבעה אבל שוגג בקרבן, שאיכו יודע שהתחייב על זה קרבן, אבל
 שוגג בעדות, ששכח עדותו בשעת שבעה, ואח"כ נודע לו כשור מקרבן, ולפי שבעיקר הדבר
 מזיד לא כאמר בה בשגגה, וכן בסוף הפרשה בשבעת הפקדות שבה ג"כ על המזיד, לא
 כאמר בה בשגגה, ולפיכך בכל המוכרים בפרשה שהן שוגגין, כאמר בכלן ובעלם, לפי שלא
 אמר בראש העבין בשגגה, אבל שבעת העדות שהיא רק מזיד לא כאמר בה ובעלם, וראב"ע
 ז"ל